

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé

Částka 47.

Vydána dne 3. června 1948.

Cena Kčs 9.80.

O B S A H :

(118—126.) **118.** Zákon o organizaci velkoobchodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků. — **119.** Zákon o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství. — **120.** Zákon o znárodnění obchodních podniků s 50 nebo více činnými osobami. — **121.** Zákon o znárodnění ve stavebnictví. — **122.** Zákon o organizaci a znárodnění cestovních kanceláří. — **123.** Zákon o znárodnění polygrafických podniků. — **124.** Zákon o znárodnění některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení. — **125.** Zákon o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní a o začlenění a správě konfiskovaného lázeňského majetku. — **126.** Zákon o znárodnění některých šlechtitelských podniků.

118.**Zákon****ze dne 28. dubna 1948****o organizaci velkoobchodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků.**

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Organizace velkoobchodní činnosti.

§ 1.

Velkoobchodní činnost, s výjimkou obchodu zahraničního a obchodní činnosti provozované státními finančními monopoly, se vyhrazuje podnikům pověřeným ministrem vnitřního obchodu.

§ 2.

(1) Velkoobchodní činností podle tohoto zákona se rozumí po živnostensku v tuzemsku prováděný nákup zboží vlastním nebo cizím jménem na vlastní nebo cizí účet a jeho další zeizování (v téže podstatě nebo po změnách, jimiž se zboží přizpůsobuje ve smyslu § 38 a) živnostenského řádu nebo podle § 54 živnostenského zákona potřebám kupujících, aby byl umožněn jeho odbyt) fyzickým nebo právnickým osobám, které je dále prodávají, ve svém podniku zpracují nebo spotřebují, a spo-

třebitelům ve velkém. Činnost komisionáře a jednatele je vždy činností velkoobchodní.

(2) Za velkoobchodní činnost podle tohoto zákona se pokládá činnost uvedená v odstavci 1 u společenstev výtěžkových a hospodářských, zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. o výtěžkových a hospodářských společenstvech, na Slovensku u družstev, zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, i když není provozována po živnostensku.

(3) Ministr vnitřního obchodu určí vyhláškou v Úředním listě, kdo se v jednotlivých oborech velkoobchodní činnosti považuje za podnikového zpracovatele, spotřebitele a spotřebitele ve velkém.

(4) Ministr vnitřního obchodu může stanovit, ve kterých obchodních oborech nebo u kterých podniků velkoobchodní činnost nepodléhá tomuto zákonu. Opatření všeobecné povahy vyhlásí v Úředním listě.

§ 3.

Ministr vnitřního obchodu stanoví vyhláškou v Úředním listě, ve kterých oborech a v jakém rozsahu mohou výrobci nebo dovozci přímo dodávat suroviny, polotovary, hotové výrobky a pomocné látky všech druhů výrobním podnikům.

§ 4.

(1) Velkoobchodní činností pověřil ministr vnitřního obchodu národní podniky zřízené

podle tohoto zákona. Touto činností může však ministr vnitřního obchodu pověřiti také státní podniky, podniky ve správě Fondu národní obnovy, národní podniky výrobní, ústřední a oblastní orgány znárodněného průmyslu, velkoobchodní ústředí spotřebních a zemědělských družstev, zejména pokud jde o styk s jejich členskými družstvy, družstva spotřební a družstva zemědělců a malých živnostníků, při čemž zároveň určí rozsah této činnosti:

(2) Podniky pověřené podle odstavce 1, věty druhé jsou povinny provozovati velkoobchodní činnost odděleně od své ostatní činnosti. Ministr vnitřního obchodu dozírá na tuto velkoobchodní činnost a může ji kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávati a udíleti pro ni závazné pokyny.

(3) Pověří-li ministr vnitřního obchodu velkoobchodní činností národní podniky výrobní, ústřední nebo oblastní orgány znárodněného průmyslu, vykonává příslušný ministr svou působnost při jmenování a odvolávání náměstka ředitele, a nebyl-li ustanoven, ředitele těchto národních podniků, ústředních a oblastních orgánů v dohodě s ministrem vnitřního obchodu.

Oddíl II.

Rozsah znárodnění.

§ 5.

Za velkoobchodní podniky se pokládají, pokud se neprokáže opak, všechny podniky, které provozují činnost uvedenou v § 2, odst. 1 a 2, zejména všechny podniky, které byly dne 25. února 1948 členy Hospodářské skupiny velkoobchodu a zahraničního obchodu.

§ 6.

(1) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyhláškou v Úředním listě znárodniti zestátněním s účinností od 1. ledna 1948 některé podniky provozující velkoobchodní činnost.

(2) U podniků provozujících zároveň velkoobchodní činnost podle tohoto zákona a zahraniční obchod podle zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 119 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství, dohodnou se ministři vnitřního obchodu a zahraničního obchodu, přihlížejíce k tomu, zda převažuje význam podniku ve vnitřním nebo v zahraničním obchodě, podle kterého z obou zákonů se bude postupovat.

§ 7.

Velkoobchodní podniky (§ 5), které nebudou znárodněny podle § 6, odst. 1 ani pověřeny podle § 4, zastaví svou činnost dnem, který určí ministr vnitřního obchodu vyhláškou v Úředním listě. Tímto dnem zanikají jejich oprávnění k provozování velkoobchodní činnosti.

§ 8.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov a zařízení,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen k provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré obchodní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, znárodnuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmouti též ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národného podniku a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národného podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

§ 9.

Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může uložití vlastníku velkoobchodního podniku, jehož činnost byla zastavena podle § 7, aby převedl části majetkových podstat, zejména zásoby zboží, zastaveného velkoobchodního podniku za náhradu podle § 13 do vlastnictví národního podniku, který zároveň určí.

§ 10.

(1) Národní podnik (§ 14), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku a mimimožné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimožné jednorázové dávkách a mimožné dávkách z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 14, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr vnitřního obchodu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků, patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám začleněným podle § 14, národní podnik vstupuje;

za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřené vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 14) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 11.

§ 11.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předloženy, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženeho podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížejíc k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) Nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci ;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takové závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), které nejsou kryty způsobem tam uvedeným;

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náleží náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náleží závazky, které podle období konkursního řízení náleží do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předcházejících odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělení uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 12.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle oddílu II po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškodit nebo ztížit znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky, kterou se o znárodněném majetku činí opatření podle § 14. Jinak platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí.

(3) Právní jednání o převodu velkoobchodních podniků (§ 5) nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle oddílu II, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválil-li je ministerstvo vnitřního obchodu.

Oddíl III.

N á h r a d a.

§ 13.

(1) Pokud není stanoveno jinak, přísluší za majetek znárodněný podle oddílu II a za majetkové podstaty (jejich části) převedené do vlastnictví národního podniku podle § 9 náhrada; platí o ní přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných pod-

niků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků (dále jen „dekret“) a článku III zák. č. 114/1948 Sb.

(2) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle oddílu II, který ke dni znárodnění vlastnický náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou právoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících nebo
- podle § 43 dekretu nebo
- podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich nebo
- podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu nebo
- podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(3) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Oddíl IV.

N á r o d n í p o d n i k y a j e j i c h o r g a n i s a c e.

§ 14.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu a z jiného majetku státního zřídí ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky nebo je začlení do národního podniku.

(2) Ministru vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr vnitřního obchodu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu a přenechati je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů, nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Části majetkových podstat národních podniků vytvořených podle dekretu č. 100/1945 Sb. a podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění předpisů tyto dekrety doplňujících nebo pozměňujících, které slouží k provozování velkoobchodu, vyjme k návrhu ministra vnitřního obchodu ministr, do jehož působnosti národní podnik spadá, v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, z těchto podniků a ministr vnitřního obchodu je začleněn do národních podniků zřízených podle tohoto zákona.

(6) Majetek znárodněný podle oddílu II může ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí a s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu,

1. přenechati za náhradu připadající na takový majetek podle § 13
  - a) podnikům lidové správy, které budou zřízeny podle zvláštního zákona,
  - b) společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným právníckým osobám,
2. převést do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se jeho působnost vztahuje.

(7) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících, po slyšení předsedy osídlovacího úřadu.

(8) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 7, určí ministerstvo vnitřního obchodu v dohodě s osídlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na

Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů pro příděl konfiskovaného majetku.

§ 15.

Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků státní pokladně.

§ 16.

O právním postavení a organizaci národních podniků, o vyrovnání některých daňových závazků, o úhradě za konfiskované majetkové podstaty a o osvobození od daní, poplatků a dávek platí přiměřeně ustanovení §§ 13, 15 až 17, § 18, odst. 1, §§ 19 až 36, 40 až 42 dekretu. Dokud nebude zřízen ústřední (oblastní) orgán, vykonává jeho pravomoc podle §§ 21, 22 a 27 dekretu a § 19, odst. 2 tohoto zákona ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

Oddíl V.

Přechodná ustanovení.

§ 17.

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka velkoobchodu nebo jiného provozovatele, u osob právníckých pro orgán povoláný zastupovati je navenek, po případě pro národního správce, ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu jest třeba předchozího souhlasu ministerstva vnitřního obchodu, které jej na Slovensku udělí po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

§ 18.

(1) Do doby, než bude dokončena organizace velkoobchodní činnosti podle tohoto zákona, může ministr vnitřního obchodu na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, do každého velkoobchodního podniku ustanovit svého zmocněnce.

(2) Zmocněnec spravuje zatímně podnik obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne

5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(3) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14 až 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(4) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, která se týkají majetkové podstaty podniku, pro něž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(5) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec dozoru ministra vnitřního obchodu; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě ustanovení § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21 a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR platí obdobně.

§ 19.

(1) Dosavadní vlastníci, držitelé nebo národní správci velkoobchodních podniků podají ministerstvu vnitřního obchodu hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr vnitřního obchodu v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem vnitřního obchodu. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojiti k němu své vyjádření.

(2) Osoby, uvedené v odstavci 1 jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních uzávěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 20.

Podniky pověřené velkoobchodní činností podle § 4 umístí ve svých službách podle možnosti především zaměstnance podniků dotčených tímto zákonem.

§ 21.

Majitelům velkoobchodů dotčených tímto zákonem, kteří jinak vyhoví zákonným podmínkám, udělí příslušný živnostenský úřad právo provozovati maloobchod se zbožím, s nímž dosud obchodovali ve velkém, po případě se zbožím příbuzného druhu.

Oddíl VI.

Ustanovení trestní.

§ 22.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniků podléhajících znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. č. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasně odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přešupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 23.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 22 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soud (okresnímu národnímu výboru) známa, obslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 24.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 22, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přešupek podle § 22, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícím jeden milion Kčs uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 25.

Z odsuzujícího trestního nálezu lze se do 15 dnů od jeho doručení odvolat k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 26.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve 3 letech.

Oddíl VII.

Účinnost a provedení.

§ 27.

(1) Ustanovení §§ 5, 6, 8, 10, 11, 14 a 16 nabývají účinnosti dnem 1. ledna 1948; ostatní ustanovení dnem vyhlášení.

(2) Tento zákon provede ministr vnitřního obchodu v dohodě se zúčastnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Krajčír v. r.

119.

Zákon

ze dne 28. dubna 1948

o státní organizaci zahraničního obchodu
a mezinárodního zasilatelství.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky
Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Zásady organizace.

§ 1.

Ministr zahraničního obchodu upravuje, řídí a kontroluje dovoz, vývoz a průvoz zboží všeho druhu, jakož i mezinárodní zasilatelství, a rozhoduje v dohodě s ministrem financí o potřebných úhradách do ciziny.

§ 2.

(1) Zahraniční obchod a mezinárodní zasilatelství se vyhrazení podnikům, které ministr zahraničního obchodu určí nebo zřídí vyhláškou v úředním listě. Při tom rozhodne o jejich formě, vymezení rozsah a určí způsob jejich činnosti.

(2) Den, od kterého zahraniční obchod s určitým druhem zboží nebo mezinárodní zasilatelství budou vyhrazeny podnikům uvedeným v odstavci 1, stanoví ministr zahraničního obchodu vyhláškou v úředním listě.

(3) Vyžadují-li to důležité hospodářské důvody, může ministr zahraničního obchodu opatření učiněná podle odstavce 1 nebo 2 změnit; může též zřizovati další podniky a slučovati, dělit a rušiti podniky zřízené podle tohoto zákona.

(4) Ministr zahraničního obchodu může, vyžaduje-li to zájem československého hospodářství, povolití výjimku z ustanovení odstavce 1.

§ 3.

(1) Zahraničním obchodem se podle tohoto zákona rozumí dovoz a vývoz zboží všeho druhu, prováděný vlastním jménem a na vlastní nebo cizí účet včetně záznamního styku podle §§ 62 a 63 celního zákona ze dne 14. července 1927, č. 114 Sb.

(2) Mezinárodním zasilatelstvím se podle tohoto zákona rozumí činnost ve smyslu čtvrt-

tého titulu čtvrté knihy všeobecného zákoníka obchodního nebo čtvrtého titulu druhé části zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a souvisejících předpisů, pokud směřuje ke styku s cizinou.

(3) Tento zákon se nevztahuje na mincované nebo nezpracované zlato a stříbro, platinu a kovy skupiny platinové, cenné papíry, směnky, šeky, pověřovací listy, poukázky, peníze, pojistky a vkladní knížky.

(4) Další druhy zboží a případy, na které se ustanovení tohoto zákona nevztahují, stanoví ministr zahraničního obchodu vyhláškou v Úředním listě.

§ 4.

(1) Podniky určené nebo zřízené podle § 2 pro provozování zahraničního obchodu nakupují a prodávají v tuzemsku a v zahraničí podle směrnic stanovených vládou na podkladě plánu zahraničního obchodu.

(2) Podniky určené nebo zřízené podle § 2 provádějí své peněžní transakce prostřednictvím Živnostenské banky, národního podniku v Praze.

Oddíl II.

Rozsah a účinky znárodnění.

§ 5.

(1) Ministr zahraničního obchodu může určit vyhláškou v Úředním listě s účinky doručení, které z podniků, jež kdykoliv v období ode dne 1. ledna 1946 do dne určeného podle § 2, odst. 2 provozovaly po živnostensku zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství, se znárodnějí zestátněním, jakož i, kterým dnem se tak děje. Obdobně tak ministr zahraničního obchodu může učiniti samostatným výměrem stran částí jednotlivých majetkových podstat nebo jednotlivých majetkových kusů uvedených podniků.

(2) U podniků provozujících po živnostensku zároveň zahraniční obchod podle tohoto zákona i velkoobchodní činnost podle zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 118 Sb., o organizaci velkoobchodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků, dohodnou se ministři zahraničního obchodu a vnitřního obchodu, přihlížejíce k tomu, zda převažuje význam podniku pro zahraniční nebo pro vnitřní obchod, podle kterého z obou zákonů se bude postupovati.

(3) Provozování zasilatelství omezeného na tuzemsko není tímto zákonem dotčeno.

§ 6.

(1) Znárodněním nabude stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov, zařízení,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob zboží se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo těžářství, znárodněje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr zahraničního obchodu může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu podniku zřízeného nebo určeného podle § 2, a ponechat je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch takového podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje v pochybnostech ministr zahraničního obchodu.

Oddíl III.

Právní poměry podniků pro provozování zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství.

§ 7.

(1) Podniky a majetkové podstaty, po případě části majetkových podstat nebo jiné majetkové kusy znárodněné podle ustanovení § 5, začlení ministr zahraničního obchodu do majetkové podstaty podniků určených nebo zřízených podle § 2.

(2) Části majetkových podstat

- a) národních podniků vytvořených podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, nebo podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, po případě podle zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků, nebo podle zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 115 Sb., o znárodnění dalších průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků tohoto oboru,
- b) nabytých československým státem konfiskací nebo jiným způsobem,

které slouží k provozování zahraničního obchodu nebo mezinárodního zasilatelství, může příslušný ministr na návrh ministra zahraničního obchodu a v dohodě s ním a s ministrem financí vyjmouti z majetkové podstaty těchto podniků, aby je ministr zahraničního obchodu převedl do majetkové podstaty podniků určených nebo zřízených podle § 2.

(3) Opatření podle odstavců 1 a 2 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fonděch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících, po slyšení předsedy osidlovacího úřadu.

(4) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 3, určí ministerstvo zahraničního obchodu v dohodě

s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy přiměřeně podle předpisů pro přiděl konfiskovaného majetku.

§ 8.

(1) Ministr zahraničního obchodu vydá podrobné předpisy o podnicích určených nebo zřízených podle § 2, zejména o předmětu jejich podnikání, jejich vedení a správě, hospodaření, podmínkách obchodování, účtování, o použití výtěžků jejich obchodů, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole a o odpovědnosti ředitele a členů správních orgánů. Určuje-li podniky výrobní, postupuje ministr zahraničního obchodu v dohodě s příslušným ministrem. Podniky odvádějí přebytky svých výtěžků státní pokladně.

(2) Zvolí-li ministr zahraničního obchodu pro podnik zřízený podle § 2 formu akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, mohou jeho opatření o zřízení a organizaci takového podniku, jakož i stanovy (společenské smlouvy) obsahovati odchylky od právních předpisů platných jinak pro akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným.

§ 9.

Podniky určené nebo zřízené podle § 2 jsou samostatnými právníckými osobami. Platí pro ně ustanovení o obchodnících plného práva, s hlediska daňového předpisy o podnicích veřejně účtujících a podléhají poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona s jeho změnami a doplňky. Od svého zřízení podléhají poplatkovému ekvivalentu podle § 1, odst. 2, písm. a) zákona ze dne 8. dubna 1938, č. 76 Sb., o poplatkovém ekvivalentu, při čemž se na ně nevztahují ustanovení § 8 a § 17, odst. 1 téhož zákona.

§ 10.

(1) Podnik určený nebo zřízený podle § 2 se zapisuje jako firma do rejstříku u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu má podnik své sídlo; má-li podnik odštěpný (vedlejší) závod budiž také oznámen k zápisu do rejstříku u krajského soudu vykonávajícího pravomoc ve věcech obchodních, v jehož obvodu jest tento závod.

(2) V ohlášce k zápisu do rejstříku sdělí podnik určený nebo zřízený podle § 2 soudu:

- a) data opatření, jímž byl podnik určen nebo zřízen,
 b) firmu a sídlo podniku,
 c) předmět podnikání,

d) způsob zastupování podniku a znamenání jeho firmy.

(3) K předložené ohlášce jest připojiti ověřený opis listiny vydané podle § 2.

§ 11.

(1) Na návrh podniku určeného nebo zřízeného podle § 2 zapíše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty na navrhovatele s odvoláním na tento zákon.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, včetně majetkových podstat nabytých československým státem konfiskací nebo jiným způsobem, na podnik určený nebo zřízený podle § 2 v jiných úředních rejstřících a seznamech (vodní kniha, rejstřík letecký, patentní a pod.).

(3) Podnik určený nebo zřízený podle § 2 nepotřebuje oprávnění, kterého by jinak bylo potřeba k provozování činnosti podle jeho předmětu podnikání [§ 10, odst. 2, písm. c)] podle ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) nebo jiných živnostensko-právních předpisů. Podnik určený nebo zřízený podle § 2 oznámí předmět svého podnikání úřadu (§ 145 ž. ř. a § 242 ž. z.), který jej vyznačí ve zvláštním oddílu živnostenského rejstříku. Podrobnosti, jakož i v jakém rozsahu platí pro podniky podle § 2 ustanovení živnostenského řádu (živnostenského zákona) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, stanoví vláda nařízením.

§ 12.

(1) Podniky určené nebo zřízené podle § 2, do nichž se začleňují znárodněné podniky nebo znárodněné majetkové podstaty, vstupují v práva i závazky znárodněných podniků, jakož i v práva a závazky vázající na znárodněných majetkových podstatách v den převzetí. Začlení-li ministr zahraničního obchodu do podniku části znárodněných majetkových podstat nebo jednotlivé majetkové kusy, stanoví, která práva a závazky a v jaké výši přecházejí na podnik; učiní-li tak stran částí majetkových podstat národních podniků (§ 7, odst. 2), postupuje v dohodě s příslušným ministrem.

(2) V den převzetí vstupuje podnik určený nebo zřízený podle § 2 do nesplněných smluv,

jež uzavřel dosavadní podnik provozující po živnostensku zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství v oboru svého podnikání.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které se tento zákon vztahuje, po případě o převodu kapitálových účastí na společnostech, na jejichž podniky se tento zákon vztahuje, pokud byla uzavřena po 28. říjnu 1947 až do dne vyhlášení tohoto zákona, jsou platna jen, budou-li schválena ministerstvem zahraničního obchodu.

(4) Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vyměřovaná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávkách a mimořádné dávkách z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika podniků určených nebo zřízených podle § 2, určí ministr zahraničního obchodu, do kterých závazků vstoupí jednotlivé podniky určené nebo zřízené podle § 2.

(5) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se podnik určený nebo zřízený podle § 2 domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne o žádosti oprávněného rozhodčí soud, zřízený podle ustanovení zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

§ 13.

(1) Za majetek znárodněný podle tohoto zákona přísluší náhrada.

(2) O náhradě za majetek znárodněný podle tohoto zákona platí přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu č. 100/1945 Sb. ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., pokud se dále nestanoví jinak.

(3) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek, který ke dni znárodnění vlastnický náležel nebo náleží osobám fyzickým, které byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy za zločiny nebo přečiny spáchané do dne znárodnění:

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- b) podle § 41 dekretu č. 100/1945 Sb., ve znění čl. II zákona č. 114/1948 Sb., nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich, nebo
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(4) Fond národní obnovy zatíží podnik uvedený v § 2, odst. 1, k němuž byla přičleněna konfiskovaná majetková podstata, částkou rovnající se náhradě za zkonfiskované majetkové podstaty vypočtené podle odstavce 2.

(5) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 3, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

§ 14.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může podnik určený nebo zřízený podle § 2 požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženího podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo podstatě, a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem podniku podle § 2.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu veřejnou vyhláškou ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti podniku podle § 2 zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věci z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;

b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;

c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)], nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takové závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným,

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle období konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti podniku určenému nebo zřízenému podle § 2. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti takovému podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení a návrhu podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení, na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 15.

Podniky určené nebo zřízené podle § 2 umístí ve svých službách podle možnosti zaměstnance podniků uvedených v § 5 a to za stejných pracovních a mzdových podmínek, pokud odpovídají pracovním a mzdovým předpisům.

Oddíl IV.

Ustanovení přechodná.

§ 16.

(1) Dosavadní vlastníci (provozovatelé) nebo jejich zákonní zástupci, odpovědní za ve-

dení podniků, po případě národní správci všech podniků, které provozují zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství, jsou povinni vésti správu a záležitosti podniku a provozovat zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství s péčí řádného hospodáře do dne stanoveného podle § 2, odst. 2. K platnosti právních jednání, přesahujících běžnou správu, je třeba předchozího souhlasu ministra zahraničního obchodu.

(2) Ministr zahraničního obchodu může do podniku, provozujícího po živnostensku zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství, ustanovit zmocněnce, který bdí nad řádným chodem podniku. Povinnosti a práva zmocněnce stanoví ministr zahraničního obchodu vyhláškou v Úředním listě.

(3) Vlastníci (provozovatelé) a správci, jakož i národní správci podniku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou povinni zdržeti se jednání, proti němuž zmocněnec vznese námitky. Nedojde-li k dohodě o těchto námitkách, rozhodne ministerstvo zahraničního obchodu.

§ 17.

Ministr zahraničního obchodu může uložit osobám odpovědným za vedení podniků (§ 16, odst. 1), které provozují zahraniční obchod nebo mezinárodní zasilatelství, povinnost podávat zprávy a hlášení o stavu a činnosti podniku.

Oddíl V.

Ustanovení společná, trestní a závěrečná.

§ 18.

(1) Ministr zahraničního obchodu řídí a kontroluje činnost podniků uvedených v § 2 a může jim dávat všeobecné i zvláštní příkazy a zákazy. Může zejména:

- a) požadovat, aby podávaly zprávy, hlášení a vysvětlení ve všech věcech týkajících se jejich oboru podnikání nebo činnosti a předkládaly doklady, vedly knihy a zapisovaly obchodní jednání,
- b) provádět u nich svými orgány kontrolu, zvláště nahlížením do obchodních knih, zápisů a korespondence.

(2) Osoby zúčastněné na úkonech, které se provádějí podle odstavce 1, jsou povinny zachovávat mlčenlivost o všech věcech, o kte-

rých se dověděly při této činnosti. Povinnost mlčenlivosti nezaniká skončením činnosti nebo vystoupením ze služebního poměru.

(3) Při výkonu své funkce mají orgány uvedené v odstavci 2 postavení veřejných orgánů podle § 68 trestního zákona, po případě podle § 461 trestního zákona zák. č. V/1878 nebo § 5 zák. č. XL/1914.

§ 19.

Úřady a orgány veřejné správy, jakož i hospodářské organizace jsou povinny spolupůsobiti při provádění tohoto zákona.

§ 20.

(1) Ministr financí učiní v dohodě s ministrem zahraničního obchodu opatření finančního rázu k provádění tohoto zákona.

(3) Pokud ministr zahraničního obchodu rozhoduje o zřizování podniků, o stanovení jejich formy, o jejich slučování, dělení a rušení (§ 2), o předpisech o vedení podniků a správě, hospodaření, podmínkách obchodování, použití výtěžků i o úpravě poměrů podle § 8, odst. 1 a o převádění podniků a majetkových podstat podle § 7, činí tak, dotýkají-li se jeho rozhodnutí a opatření oboru působnosti ministerstva financí, v dohodě s ministrem financí. Opatření podle § 1 a podle § 3, odst. 4, jejichž provádění přísluší orgánům celní správy, činí ministerstvo zahraničního obchodu v dohodě s ministerstvem financí. K usnadnění součinnosti podle předchozího ustanovení může ministr zahraničního obchodu v dohodě s ministrem financí zřídit při ministerstvu zahraničního obchodu sbor zástupců ministerstev zahraničního obchodu a financí a Národní banky Československé a upravit podrobnosti o jeho složení, jakož i jeho působnost.

§ 21.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto zákona, jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o převodech majetku nebo majetkových práv z podniků uvedených v § 2 na osoby jiné než tyto podniky a o běžné činnosti těchto podniků.

§ 22.

(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného majetku (§ 5, odst. 1) až do dne, ke

kterému ministr zahraničního obchodu vyhláškou v Úředním listě určí nebo zřídí podniky podle § 2, jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného majetku před jeho znárodněním.

(2) Znárodněný podnik (§ 5, odst. 1) má v oboru daně z obratu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obratu až do dne, kdy bude uveřejněna v Úředním listě vyhláška o jeho začlenění do podniku určitého nebo zřízeného podle § 2.

§ 23.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo předpisů podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů. Pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činit více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 24.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 23 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudy (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výro-

kem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 25.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 23, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 23, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 26.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 27.

Přestupky tohoto zákona a dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 113 Sb., o úpravě, řízení a kontrole zahraničního obchodu, se promlčují ve třech letech.

§ 28.

(1) Zrušují se předpisy odporující tomuto zákonu. Zejména se zrušují: ustanovení § 4 dekretu č. 113/1945 Sb. a vládní nařízení ze dne 17. září 1947, č. 170 Sb., o organizaci a řízení zahraničního obchodu k zabezpečení plnění úkolů stanovených dvouletým hospodářským plánem.

(2) Ostatní ustanovení dekretu č. 113/1945 Sb. se zruší dnem, který určí ministr zahraničního obchodu vyhláškou ve Sbírce zákonů a nařízení.

(3) Ustanovení zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb., o obraně státu a předpisů jej provádějících zůstávají nedotčena.

§ 29.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr zahraničního obchodu v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Dr. Gregor v. r.

120.

Zákon

ze dne 28. dubna 1948

o znárodnění obchodních podniků s 50 nebo více činnými osobami.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodní ze státním podniky, které převážně obchodují se zbožím, pokud počet osob v podniku zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 počtu 50 osob. Při zjišťování tohoto počtu rozhoduje součet všech osob v podniku zaměstnaných nebo činných bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na podniky státu, ani na

- a) podniky, pro něž platí zákon ze dne 28. dubna 1948, č. 118 Sb., o organizaci velkoobchodní činnosti a o znárodnění velkoobchodních podniků, nebo zákon ze dne 28. dubna 1948, č. 119 Sb., o státní organizaci zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství,
- b) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví společenstev výdělkových a hospodářských zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výdělkových a hospodářských, na Slovensku družstev zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875 o obchodním

zákonu a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr vnitřního obchodu v dohodě s Ústřední radou odborů a Ústřední radou družstev, na Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu,

- c) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví svazků lidové správy a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí vláda na návrh ministra vnitřního obchodu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

(3) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyhlásí s účinkem doručení v úředním listě, které podniky byly podle odstavce 1 nebo 2 znárodněny.

§ 2.

(1) Osoby, které jsou povinny zatím vésti správu znárodněného majetku (§ 12), podají ministerstvu vnitřního obchodu hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr vnitřního obchodu v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení v zoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem vnitřního obchodu. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo zavodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojiti k němu své vyjádření.

(2) Dosavadní vlastníci nebo držitelé podniků znárodněných podle § 1 i jiné osoby jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních uzávěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 3.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 po dni 1. ledna 1948, znárodní se takový majetek dnem, který určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu a vyhlásí podle § 1, odst. 3; lhůta k podání hlášení podle § 2, odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění. Jinak platí ustanovení § 2 přiměřeně.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov a zařízení,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku, uvedeného v odstavci 2, se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen k provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku neb provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré obchodní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleželi-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením obmezeným, znárodnuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení a zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

§ 5.

(1) Národní podnik (§ 9), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného

majetku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb. o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v úředním listě. Začlenili-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 9, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr vnitřního obchodu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 9, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodcích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 9) neručí stát, ani když dojde k úpravě závazků podle § 6.

§ 6.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může národní podnik požádat soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženeho podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)], nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), které nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuci a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 7.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle oddílu I po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky, kterou se o znárodněném majetku činí opatření podle § 9. Jinak platí přiměřené ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnávací a odpůrčí.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které by se vztahovala ustanovení §§ 1 a 3 nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle oddílu I, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo vnitřního obchodu.

Oddíl-II.

N á h r a d a.

§ 8.

(1) Pokud není stanoveno jinak, přísluší za majetek znárodněný podle oddílu I náhrada; platí o ni ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků (dále jen „dekret“) a článku III zák. č. 114/1948 Sb.

(2) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle oddílu I, který ke dni znárodnění vlastnický náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění:

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- b) podle § 43 dekretu, nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich, nebo

- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(3) O použití cenných papírů, odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských

Oddíl III.

Národní podniky a jejich organizace.

§ 9.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, z jiného majetku státního, zřídí ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky, nebo je začlení do národního podniku.

(2) Ministru vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr vnitřního obchodu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebují-li jich národní podnik nezbytně ku svému provozu a přenechati je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Části majetkových podstat národních podniků vytvořených podle dekretu č. 100/1945 Sb. a podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve znění předpisů tyto dekrety doplňujících a pozměňujících, které slouží k provozování ob-

chodu vyjme k návrhu ministra vnitřního obchodu ministr, do jehož působnosti národní podnik spadá, v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců, z těchto podniků a ministr vnitřního obchodu je začlení do národních podniků zřízených podle tohoto zákona.

(6) Majetek znárodněný podle oddílu I může ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí a s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu

1. přenechati za náhradu připadající na takový majetek podle § 8
  - a) podnikům lidové správy, které budou zřízeny podle zvláštního zákona,
  - b) společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným právníckým osobám,
2. přenést do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se jeho působnost vztahuje.

(7) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzházejících, po slyšení předsedy příslušného osidlovacího úřadu.

(8) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 7 určí ministerstvo vnitřního obchodu v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů pro přiděl. konfiskovaného majetku.

§ 10.

Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků státní pokladně.

§ 11.

O právním postavení a organizaci národních podniků, o vyrovnání některých daňových závazků, o úhradě za konfiskované majetkové podstaty a o osvobození od daní, poplatků a dávek, platí přiměřeně ustanovení §§ 13, 15

až 17, § 18 odst. 1, §§ 19 až 36, 40 až 42 dekretu. Dokud nebude zřízen ústřední (oblastní) orgán, vykonává jeho pravomoc podle §§ 21, 22 a 27 dekretu a § 2, odst. 2 tohoto zákona, ministr vnitřního obchodu.

Oddíl IV.

Přechodná ustanovení.

§ 12.

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka nebo jiného provozovatele znárodněného obchodního podniku, u osob právnických pro orgán povoláný zastupovati je navenek, po případě pro národního správce ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu jest třeba předchozího souhlasu ministerstva vnitřního obchodu, které jej na Slovensku udělí po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu.

§ 13.

(¹) Dokud jej nezačlení do národního podniku, může ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu ustanoviti do podniku svého zmocněnce.

(²) Zmocněnec spravuje zatím podnik obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organisací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR., o národní správě.

(³) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14 a 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě podle §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(⁴) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, které se týkají majetkové podstaty podniku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(⁵) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec doзору ministra vnitřního obchodu; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21

a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR., platí obdobně.

§ 14.

Národní podniky umístí ve svých službách podle možnosti především zaměstnance podniků dotčených tímto zákonem.

Oddíl V.

Ustanovení trestní.

§ 15.

(¹) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniků podléhajících znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho do pěti let a trestem na penězích do deseti mil. Kčs; v ožoru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(²) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přešupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(³) Tresty na penězích připadají státu.

§ 16.

(¹) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 15 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(²) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(³) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřej-

ný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručením uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 17.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 15, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 15, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 18.

Z odsuzujícího trestního nálezu lze se do 15ti dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 19.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

Oddíl VI.

Účinnost a provedení.

§ 20.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr vnitřního obchodu v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Krajčír v. r.

121.

Zákon

ze dne 28. dubna 1948 o znárodnění ve stavebnictví.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodnují zestátněním podniky, které na podkladě oprávnění živnostenského nebo oprávnění uděleného podle předpisů o civilních technických (civilních inženýrech a civilních geometrech) provádějí stavební práce jakéhokoli druhu a u nichž počet osob v podniku zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 padesáti osob.

(2) Splní-li se u některého podniku podmínky pro znárodnění podle odstavce 1 po dni 1. ledna 1948, znárodnuje se dnem, který určí ministr techniky, na Slovensku po slyšení pověřence techniky a vyhlásí v Úředním listě.

(3) Je-li spojeno nebo spojí-li se dva nebo více stavebních podniků za účelem společného provedení jedné nebo více staveb jakéhokoli druhu, podléhají dotčené podniky znárodnění, zvýší-li se tím počet osob v těchto spojených podnicích zaměstnaných nebo činných na padesát.

(4) Při zjišťování počtu osob v podniku zaměstnaných nebo činných podle odstavců 1 až 3 rozhoduje součet všech těchto osob bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly.

(5) Ministr techniky určí v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení Ústřední rady odborů, na Slovensku též po slyšení pověřence techniky, který se dohodne se zúčastněnými pověřenci, výhláškou v Úředním listě druhy podniků, které se pokládají za podniky podle odstavců 1 a 3.

(6) Ustanovení předchozích odstavců se nevztahuje na majetek státu ani na:

a) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví společenstev výtěžkových a hospodářských, zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společenstvech výtěžkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev zříze-

- ných podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr techniky v dohodě s Ústřední radou odborů a Ústřední radou družstev, na Slovensku též po slyšení pověřence techniky,
- b) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví svazků lidové správy a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí vláda na návrh ministra techniky, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence techniky,
- c) podniky, které ministr techniky v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců techniky a financí, vyloučí ze znárodnění, při čemž jejich vlastníkům (provozovatelům) nařídí, aby je trvale zastavili, protože se vláda usnesla, že jejich další provozování není ve veřejném zájmu.
- (7) Ministr techniky, na Slovensku po slyšení pověřence techniky, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě, které podniky byly znárodněny podle předchozích odstavců.

§ 2.

(1) Dosavadní vlastníci, držitelé, orgány národní správy a zmocněnci k zatímní správě (§ 19) podniků, podléhajících znárodnění podle § 1, podají ministerstvu techniky hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr techniky v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. Nastanou-li okolnosti rozhodné pro znárodnění teprve po tomto dni, počíná lhůta ke hlášení dnem, kdy tyto okolnosti nastaly. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem techniky. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojit k němu své vyjádření.

(2) Osoby jmenované v odstavci 1 jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních závěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 3.

Majetek znárodněný podle tohoto zákona může ministr techniky v dohodě s ministrem

financí a s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení pověřence techniky,

1. přenechati za náhradu připadající na takový majetek podle § 8
  - a) podnikům lidové správy, které budou zřízeny podle zvláštního zákona,
  - b) společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným právnickým osobám,
2. převésti do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se jeho působnost vztahuje.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov, zařízení, ložisek a nalezišť surovin,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných nemovitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků, se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnňují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti nebo společnosti s ručením obmezeným, znárodnňuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr techniky, na Slovensku po slyšení pověřence techniky, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) Ustanovení předchozího odstavce lze obdobně užití i na majetek, na který se vztahuje ustanovení čl. IV zákona ze dne 7. dubna 1948, č. 79 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících. Jde-li při tom o majetek znárodněný nebo o takový jiný majetek, k jehož znárodnění nedošlo jen v důsledku neplatného majetkově-právního jednání nebo neplatného zásahu z doby nesvobody, hledí se v řízení o náhradě na osoby, které dosáhly pravomocného výroku podle čl. IV, odst. 1 zákona č. 79/1948 Sb. jako by jim tento majetek byl znárodněn.

(8) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr techniky, na Slovensku po slyšení pověřence techniky. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

§ 5.

(1) Národní podnik (§§ 10 a násl.), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejít po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněna. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku a mimořádné dávky podle zákona

ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávkách a mimořádné dávkách z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr techniky na Slovensku po slyšení pověřence techniky, zároveň s opatřením podle § 13, odst. 1, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Budou-li majetkové podstaty (jejich části) převedeny do působnosti jiného ministra, rozvrhne ministr techniky závazky v dohodě s příslušným ministrem zároveň s opatřením podle § 3. Ministr techniky dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců techniky a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 11, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 11) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 6.

§ 6.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženeho podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížející k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(8) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takovéto nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)], nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuční a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 7.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění anebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky o začlenění znárodněného majetku do národního podniku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůrčího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které by se vztahoval tento zákon, nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle tohoto zákona, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo techniky.

Oddíl II.

N á h r a d a.

§ 8.

(1) Pokud není stanoveno jinak, ani nejde o předložení podle § 6, odst. 1, přísluší za majetek znárodněný podle tohoto zákona náhrada, o které platí přiměřeně §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb. (dále jen „dekret“).

(2) Pro určení náhrady je rozhodný stav znárodněného majetku v den převzetí národním podnikem a závazků k němu v tento den náležejících. Náhrada se rovná obecné ceně majetku, vypočtené podle úředních cen ke dni znárodnění, a není-li těchto cen, zjištěné úředním odhadem, po odečtení závazků. Ministr techniky může vydati v dohodě s ministrem financí směrnice pro stanovení obecné ceny a ocenění závazků pro výpočet náhrady podle tohoto ustanovení.

(3) Při určení náhrady se nepřihlíží k hodnotě

- a) staveb, prací a dodávek provedených, rozestavěných a nedokončených, jež nejsou zahrnuty do státního hospodářského plánu, platného v den znárodnění, pokud byly při nich porušeny platné předpisy,
- b) surovin, výrobních hmot, polotovarů a tovarů, získaných v rozporu s předpisy o obhospodařování a přidělu surovin, hmot a výrobků, platnými v den znárodnění,
- c) pohledávek za stavby, práce, hmoty, polotovary a výrobky, provedené nebo dodané v rozporu s předpisy, uvedenými v písm. b),
- d) nevytěženého vyhrazeného nerostného bohatství,
- e) majetku určeného pro sociální, vzdělávací, tělovýchovné a podobné účely.

§ 9.

(1) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek, který ke dni znárodnění vlastnický

nálezel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- b) podle § 48 dekretu, nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich, nebo
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(2) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 1, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Oddíl III.

Národní podnik a jeho organizace.

§ 10.

(1) K jednotnému vedení a podnikatelskému obstarávání prací, výkonů a dodávek potřebných k provádění staveb všeho druhu zřídí ministr techniky v dohodě s ministrem financí po slyšení Ústřední rady odborů „Československé stavební závody, národní podnik“ se sídlem v Praze (dále jen „národní podnik“) jako samostatnou právnickou osobu, spravovanou představenstvem a ředitelem, který mu předsedá. Pro obstarávání činnosti národního podniku na Slovensku zřídí představenstvo oblastní správu v Bratislavě.

(2) Do podnikové činnosti národního podniku patří zejména:

- a) konat práce všeho druhu, jichž je třeba k provedení a dokončení jakýchkoli staveb, a dále všechny práce, výkony a dodávky k této činnosti patřící,
- b) obstarávat kvalifikovanými odborníky plány, rozpočty a kalkulace pro všechny druhy stavebních prací,

- c) vyrábět montované a polomontované stavby, stavební konstrukce, stavební dílce a tvárnice,
- d) spolupracovat po odborné stránce se stavebními podniky svazků lidové správy a výdělkových a hospodářských společenstev (družstev),
- e) nabývat, pronajímat, opravovat a zcizovat stavební stroje,
- f) pečovat o výzkumnictví a zkušebnictví ve stavebnictví a provádět je.

(3) Ustanovení §§ 13, 15 až 18 a 20 až 22 dekretu platí přiměřeně i pro národní podnik zřízený podle odstavce 1. Dokud nebude zřízen celostátní ústřední orgán a na Slovensku oblastní orgán (§ 13, odst. 2), potvrzuje volené členy představenstva a jmenuje a odvolává ostatní členy představenstva, ředitele a jeho náměstky ministr techniky.

§ 11.

(1) Do národního podniku budou začleněny majetkové podstaty:

- a) podniků znárodněných podle tohoto zákona, pokud nebudou převedeny podle § 3,
- b) podniků znárodněných podle jiných zákonů, které svou činnost vykonávají převážně na stavbách nebo jejichž výroba slouží převážně k provádění staveb,
- c) podniků konfiskovaných podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy, pokud předmětem jejich podnikání jsou obory uvedené pod písm. a) a b).

(2) Majetkové podstaty uvedené v předchozím odstavci začlení do národního podniku ministr techniky, a to:

1. pokud jde o majetkové podstaty uvedené v odstavci 1, písm. b) v dohodě s příslušným ministrem,
2. pokud jde o majetkové podstaty uvedené v odstavci 1, písm. c), jakož i pokud jde o majetkové podstaty spravované Fondem národní obnovy podle § 16 zákona č. 128/1946 Sb., po slyšení předsedy příslušného osidlovacího úřadu:

(3) Do národního podniku může ministr techniky v dohodě s příslušným ministrem a s ministrem financí začleniti i jiné majetkové podstaty než uvedené v odstavci 1, náležející

státu, jeho podnikům nebo fondům, jakož i částky z prostředků Fondu znárodněného hospodářství.

12.

(1) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v § 11, odst. 2, č. 2, určí ministerstvo techniky v dohodě s příslušným osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenectva techniky, přiměřeně podle předpisů platných o přidělu konfiskovaných majetků.

(2) Fond národní obnovy zatíží Fond znárodněného hospodářství částkou rovnající se úhradě za konfiskované majetkové podstaty v rozsahu jejich použití podle odstavce 1, která se určí přiměřeně podle ustanovení § 8, odst. 2.

(3) Ministr techniky může v dohodě s ministrem financí nařídit, aby národní podniky převedly na Fond znárodněného hospodářství své vázané vklady.

(4) Vláda určí, jak se vyrovná zůstatek vzájemných nároků mezi Fondem národní obnovy a Fondem znárodněného hospodářství.

§ 13.

(1) Ministr techniky může v dohodě s ministrem financí a po slyšení Ústřední rady odborů, na Slovensku též po slyšení pověřenců techniky a financí, zřizovat z majetkových částí národního podniku nebo z majetkových podstat nebo jejich částí uvedených v § 11, odst. 1 další národní podniky. Stejným způsobem může ministr techniky národní podniky slučovat, dělit nebo zrušovat, při čemž platí přiměřeně příslušná ustanovení dekretu.

(2) K jednotnému řízení národních podniků a k podnikatelskému obstarávání jejich společných záležitostí zřídí vláda na návrh ministra techniky podle potřeby po slyšení Ústřední rady odborů celostátní ústřední orgán a na Slovensku též po slyšení pověřence techniky oblastní orgán.

(3) Do zřízení orgánů, uvedených v předchozím odstavci, vykonávají orgány národního podniku podle § 10, odst. 1 úkoly celostátního ústředního orgánu.

(4) Ministru techniky, na Slovensku po slyšení pověřence techniky, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(5) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(6) Ustanovení §§ 13, 15 až 18 a 20 až 22 dekretu platí přiměřeně i pro národní podniky, ústřední orgán a oblastní orgán, uvedené v tomto paragrafu.

(7) Pro národní podniky zřízené podle tohoto zákona platí přiměřeně ustanovení zákona č. 51/1948 Sb., pokud vláda nestanoví nařízením odchylky pro zvláštní povahu stavebního podnikání; věcně příslušným ministrem podle těchto ustanovení jest ministr techniky.

§ 14.

Vláda může podřídití ústřednímu (oblastnímu) orgánu i podniky zřízené podle jiných právních předpisů. Pokud vláda neupraví nařízením odchýlně poměry takových podniků, platí o nich přiměřeně předpisy, podle kterých byly tyto podniky zřízeny.

§ 15.

Ministr techniky může vyjmouti národní podnik z jeho organizace podle tohoto oddílu a v dohodě s příslušným ministrem odevzdati k opatření podle předpisů, které tomuto ministru přísluší prováděti. Pokud vláda neupraví nařízením odchýlně poměry takového národního podniku, platí o něm přiměřeně ustanovení tohoto oddílu.

§ 16.

(1) Vláda vydá nařízením podrobné předpisy o národních podnicích a ústředních a oblastních orgánech, zejména o jejich správě, hospodaření, financování, o použití jejich zisků, o vztahu zaměstnanců k podniku, o kontrole, o odpovědnosti ředitele a členů představenstva, o výzkumnictví národních podniků a o působnosti ministerstva techniky v poměru k národním podnikům.

(2) Ministr techniky, na Slovensku zásadně prostřednictvím pověřence techniky, dozírá na národní podniky a může veškerou jejich činnost a hospodaření kdykoliv svými nebo jím pověřenými orgány přezkoumávati. Podrobnosti o dozoru může vláda upravit nařízením.

§ 17.

(1) Pracovní a platové poměry zaměstnanců národních podniků a ústředního (oblastního) orgánu se řídí předpisy platnými pro zaměstnance v soukromoprávním poměru.

(2) Pokud tento zákon nestanoví jinak, nesmějí býti zásadně zhoršeny platové a zaopatřovací podmínky zaměstnanců a poživatelů zaopatřovacích platů znárodněných podniků, kteří byli v nich zaměstnáni nebo požívali zaopatřovací platy v den převzetí podniku.

(3) Vláda upraví nařízením pracovní a platové poměry, jakož i další pensijní zabezpečení zaměstnanců, kteří do dne převzetí podniku v něm konali službu v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru.

§ 18.

Majetek určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely nesmí býti odňat svému určení. To platí též o sociálních, vzdělávacích a podobných fondech.

Oddíl IV.

Závěrečná ustanovení.

§ 19.

Dokud nebyla majetková podstata, znárodněná podle tohoto zákona, převzata národním podnikem, platí o zatímní správě předpisy § 37 dekretu s tou odchylkou, že ministr techniky může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po slyšení pověřenců techniky a financí, pověřit zatímní správou znárodněných podniků zmocněnce jemu odpovědné a stanovit rozsah jejich zmocnění.

§ 20.

Živnostenská oprávnění a oprávnění podle předpisů o civilních technících k provádění staveb jakéhokoli druhu může příslušný úřad udělit jen se souhlasem ministerstva techniky. Souhlasu je třeba též při zakládání nových podniků těchto odvětví podle oprávnění již dříve udělených.

§ 21.

Právní jednání, písemnosti, podání k zápisu do veřejných knih a rejstříků a úřední úkony, potřebné k provádění tohoto zákona jsou osvobozeny od daní, poplatků a dávek. To neplatí o obchodní (podnikové) činnosti, o převodech majetku nebo majetkových práv z národních podniků na osoby jiné než národní podniky a o běžných obchodech ukončovaných likvidátorem podle § 30 dekretu.

§ 22.

(1) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného podniku až do dne převzetí jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného podniku před jeho znárodněním.

(2) Znárodněný podnik má v oboru daně z obratu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obratu až do dne, kdy o jeho převzetí bude uveřejněna vyhláška v Úředním listě.

§ 23.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniků podléhajících znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některá ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přešupek trestem na penězích (pokutou) do 5,000,000 Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uložil-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 24.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 23 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudy (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci, a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 25.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 23, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 23, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 26.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 27.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

§ 28.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr techniky v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Dr. Ing. Šlechta v. r.

122.

Zákon

ze dne 5. května 1948

o organizaci a znárodnění cestovních kanceláří.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Z n á r o d n ě n í.

§ 1.

(1) Provozování činnosti cestovních kanceláří podle § 2 ministerského nařízení ze dne 23. listopadu 1895, č. 181 ř. z. nebo § 22, č. 28 živnostenského zákona se vyhrazuje národním podnikům, které zřídí ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí. Tím není dotčeno ustanovení § 17, odst. 1, č. 4 zákona ze dne 20. května 1937, č. 86 Sb., o drahách (železničního zákona).

(2) Vyžaduje-li toho důležitý zájem veřejný, zejména zájem hospodářský, může ministr vnitřního obchodu povolití výjimky z ustanovení odstavce 1.

§ 2.

Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyhláškou v Úředním listě znárodniti zestátněním s účinností od 1. ledna 1948 podniky provozující v plném nebo omezeném rozsahu cestovní kanceláře.

§ 3.

Podniky, které nebudou znárodněny podle § 2, zastaví svou činnost dnem, který určí ministr vnitřního obchodu vyhláškou v Úředním listě. Tímto dnem zanikají jejich oprávnění k provozování cestovních kanceláří.

§ 4.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov a zařízení,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,

c) jiných movitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen k provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

a) veškeré podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,

b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením obmezeným, znárodnuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku, a ponechat je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

§ 5.

Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může uložit vlastníku cestovní kanceláře, jejíž činnost byla zastavena podle § 3, aby převedl části majetkových podstat zastavené cestovní kanceláře za náhradu podle § 9 do vlastnictví národního podniku, který zároveň určí.

§ 6.

(1) Národní podnik (§ 10), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejít po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávkách a mimořádné dávkách z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 10, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr vnitřního obchodu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků, patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 10, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 10) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 7.

§ 7.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může národní podnik požádat soud, aby do výše obecné ceny aktiv předložené podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížející k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)], nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), které nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle období konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předcházejících odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuci a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 8.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle oddílu I po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky, kterou se o znárodněném majetku činí opatření podle § 10. Jinak platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řady konkursní, vyrovnací a odpůřčí.

(3) Právní jednání o převodu podniků (§ 1) nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle oddílu I, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo vnitřního obchodu.

Oddíl II.

N á h r a d a.

§ 9.

(1) Pokud není stanoveno jinak, přísluší za majetek znárodněný podle oddílu I a za majetkové podstaty (jejich části) převedené do vlastnictví národního podniku podle § 5 náhrada; platí o ní přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků (dále jen „dekret“) a článku III zák. č. 114/1948 Sb.

(2) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle oddílu I, který ke dni znárodnění vlastnický náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících nebo
- b) podle § 43 dekretu nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich nebo
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu nebo

e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(3) O použití cenných papírů, odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Oddíl III.

Národní podniky a jejich organizace.

§ 10.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu a z jiného majetku státního zřídí ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky, nebo je začlení do národních podniků.

(2) Ministru vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr vnitřního obchodu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu a přenechatí je v dohodě s věcně příslušným ministrem, k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší řízovati.

(5) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzchá-

zejících, po slyšení předsedy příslušného osidlovacího úřadu.

(6) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 5, určí ministerstvo vnitřního obchodu v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů pro přiděl konfiskovaného majetku.

§ 11.

Národní podniky odvádějí přebytky svých výtěžků státní pokladně.

§ 12.

O právním postavení a organizaci národních podniků, o vyrovnání některých daňových závazků, o úhradě za konfiskované majetkové podstaty, o berní povinnosti a o osvobození od daní, poplatků a dávek platí přiměřeně ustanovení §§ 13, 15 až 17, § 18, odst. 1, §§ 19 až 36, 40 až 42 dekretu. Pravomoc ústředního (oblastního) orgánu podle §§ 21, 22 a 27 dekretu a § 13, odst. 2 tohoto zákona vykonává ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

Oddíl IV.

Přechodná ustanovení.

§ 13.

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka nebo jiného provozovatele cestovní kanceláře, u osob právnických pro orgán povolaný zastupovati je navenek, po případě pro národního správce, ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu jest třeba předchozího souhlasu ministerstva vnitřního obchodu, které jej na Slovensku udělí po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu.

§ 14.

(1) Dokud jej nezačlení do národního podniku, může ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, ustanoviti do znárodněného podniku svého zmocněnce.

(2) Zmocněnec spravuje zatím podnik obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne

19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(3) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14 až 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(4) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, která se týkají majetkové podstaty podniku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(5) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec dozorů ministra vnitřního obchodu; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21 a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR platí obdobně.

§ 15.

(1) Dosavadní vlastníci, držitelé nebo národní správci cestovních kanceláří podají ministerstvu vnitřního obchodu hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr vnitřního obchodu v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem vnitřního obchodu. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojiti k němu své vyjádření.

(2) Osoby, uvedené v odstavci 1 jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních uzávěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 16.

Národní podniky (§ 10) umístí ve svých službách podle možnosti především zaměstnance podniků dotčených tímto zákonem.

Oddíl V.

Ustanovení trestní.

§ 17.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniků podléhajících znárodnění zestrátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil,

bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uložili se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činiti více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 18.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 17 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 19.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 17, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 17, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícimu jeden milion Kčs, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 20.

Z odsuzujícího trestního nálezu lze se do patnácti dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nálezu vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 21.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

Oddíl VI.

Účinnost a provedení.

§ 22.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948, s výjimkou ustanovení § 1, které nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr vnitřního obchodu v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Krajčír v. r.

123.

Zákon

ze dne 5. května 1948

o znárodnění polygrafických podniků.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodnují zestátněním podniky a závody, které způsobem mechanickým nebo chemickým vyrábějí nebo

rozмноžují tiskoviny a tiskopisy, jakož i písmolijny, a to se všemi závody pomocnými a příbuznými. Znárodnují se zejména:

1. tiskárny a grafické závody vybavené rotačním strojem jakéhokoliv druhu;
2. tiskárny a grafické závody vybavené nejméně třemi stroji sázecími a licími (monotypy);
3. grafické podniky (závody) vybavené nejméně dvěma offsetovými nebo hlubotiskovými stroji;
4. všechny písmolijny;
5. všechny ostatní polygrafické podniky, pokud již nejsou znárodněny podle jiných právních předpisů o znárodnění nebo podle takových předpisů ze znárodnění vyňaty, jestliže počet zaměstnanců a osob v podniku činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 50 osob. Při zjišťování tohoto počtu rozhoduje součet všech osob, činných nebo zaměstnaných v podniku, bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly, zejména též domácích pracovníků.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na majetek státu a národních podniků ani na podniky (závody), které ministr informací v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, vyloučí ze znárodnění a jejich vlastníkům (provozovatelům) nařídí, aby byly trvale zastaveny, protože se vláda usnesla, že jejich provozování není ve veřejném zájmu.

(3) Ministr informací, na Slovensku po slyšení příslušného pověřence, vyhlásí s účinkem doručení v úředním listě, které podniky (závody) byly znárodněny podle tohoto zákona.

§ 2.

(1) Osoby, které jsou povinny prozatím vésti správu znárodněného majetku (§ 11), podají ministerstvu informací hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr informací v úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem informací. Hlášení má být podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojiti k hlášení své vyjádření.

(2) Dosavadní vlastníci nebo držitelé podniků znárodněných podle § 1 i jiné osoby jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních závěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány.

§ 3.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle § 1 po dni 1. ledna 1948, znárodnuje se takový majetek dnem, který určí ministr informací, na Slovensku po slyšení příslušného pověřence, a vyhlásí podle § 1, odst. 3; lhůta k podání hlášení podle § 2, odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění; jinak platí ustanovení § 2 přiměřeně.

§ 4.

Právo zakládati nové podniky a je provozovati bez ohledu na jejich rozsah v odvětví znárodněném podle § 1, odst. 1 je vyhrazeno státu.

§ 5.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví znárodněného majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov, zařízení,
- b) příslušenství podniku (závodu) počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patentů a zásob, zejména surovin, pomocných a provozovacích hmot, polotovarů, rozpracovaných a hotových výrobků se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodnují v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

- a) veškeré výrobní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,
- b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 nevztahují se na vydavatelské, nakladatelské a knihkupecké podniky politických stran zastoupených v Národním shromáždění, jednotné odborové organizace a celostátních zájmových organizací

(6) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, znárodnuje se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(7) Ministr informací, na Slovensku po slyšení příslušného pověřence, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu znárodněného nebo národného podniku, a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména aby do lhůty současně mu stanovené zřídil ve prospěch znárodněného nebo národného podniku služebnost nebo užívací právo.

(8) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 4 a 6 rozhoduje ministr informací, na Slovensku po slyšení příslušného pověřence. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 6.

(1) Národní podnik (§§ 10 a 11), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejít po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr informací, na Slovensku po slyšení příslušného pověřence, zároveň s opatře-

ním podle § 10, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr informací dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 10, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a podobně, může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud, zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku ani jiných začleněných majetkových podstat (§ 10) stát neručí, ani když dojde k úpravě závazků podle § 7.

§ 7.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předložena, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předloženeho podniku nebo předložené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě, a určil jejich splatnost, přihlížejce k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě stanovené soudem přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezakládají znárodnění;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;

c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takové závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), které nejsou kryty způsobem tam uvedeným;

d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náleží náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náleží závazky, které podle obdoby konkursního řízení náleží do první až třetí třídy. Závazky též třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuci a konkursní řízení a na právo na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 8.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle tohoto zákona po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění nebo zvléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky, kterou se o znárodněném majetku činí opatření podle § 10. Jinak platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řady konkursní, vyrovnací a odpůrcí.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které by se vztahovala ustanovení tohoto zákona, nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle tohoto zákona, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo informací.

Oddíl II.

§ 9.

Náhrada.

(1) Pokud není stanoveno jinak, přísluší za majetek znárodněný podle tohoto zákona náhrada; platí o ní ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků (dále jen „dekret“) a článku III zák. č. 114/1948 Sb.

(-) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle oddílu I, který ke dni znárodnění vlastnicky náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou právoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění:

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb. na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- b) podle § 43 dekretu, nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich, nebo
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(*) O použití cenných papírů, odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Oddíl III.

Organisace znárodněného podnikání.

§ 10.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých stá-

tem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, z jiného majetku státního, jakož i z prostředků Fondu znárodněného hospodářství zřídí ministr informací v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, národní podniky, nebo je začlení do národního podniku.

(2) Ministr informací může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebují-li jich národní podniky nezbytně ke svému provozu, a přenechatí je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(3) Opatření podle odstavce 1 lze učiniti, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkové právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, po slyšení předsedy osidlovacího úřadu.

(4) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 3, určí ministerstvo informací v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení příslušného pověřence, přiměřeně podle předpisů platných pro přiděl konfiskovaného majetku.

(5) Zřízení národního podniku se vyhlásí v Úředním listě.

§ 11.

(1) O prozatímní správě a vedení záležitostí znárodněných podniků, jakož i o právním postavení a organizaci národních podniků, o osvobození od daní a dávek, o úhradě za konfiskované majetkové podstaty, platí obdobně ustanovení §§ 13, 15 až 38, 40 až 42 dekretu s tím, že tam, kde podle jmenovaného dekretu vyvíjí působnost ministr průmyslu, po případě pověřence pro průmysl a obchod, přísluší tato působnost v oboru působnosti podle tohoto zákona ministru informací, po případě věcně příslušným pověřencům.

(2) Pro národní podniky, zřízené podle tohoto zákona, platí přiměřeně ustanovení zákona č. 51/1948 Sb., pokud vláda nestanoví

nařízením odchylky pro zvláštní povahu polygrafických podniků; věcně příslušným ministrem podle tohoto ustanovení jest ministr informací.

(3) Vláda může nařízením upravit organizaci národních podniků polygrafických odchýlně od právních předpisů uvedených v odstavci 1.

§ 12.

Vláda může v zájmu nerušené vydavatelské a nakladatelské činnosti politických stran, zastoupených v Národním shromáždění, jednotné odborové organizace nebo celostátních zájmových organizací upravit organizaci podniků a závodů znárodněných podle tohoto zákona, jakož i podstat, nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, jiného majetku státního nebo majetku opatřeného z prostředků Fondu znárodněného hospodářství, i v jiné formě než je stanoveno v §§ 10 a 11, pokud tím nebude dotčeno vlastnické právo státu k znárodněnému majetku. Podrobnosti může vláda upravit nařízením.

Oddíl IV.

Trestní ustanovení.

§ 13.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs, v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasně odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činit více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 14.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 13 spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci a činiti návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 15.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 13, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 13, odst. 2 k trestu na svobodě nebo k trestu na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 16.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 17.

Přestupky podle tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

Oddíl V.

§ 18.

Účinnost a provedení.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr informací v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Kopecný v. r.

124.

Zákon

ze dne 5. května 1948

o znárodnění některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Oddíl I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodní ze státním hostinské a výčepnické podniky, pokud počet osob v podniku zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 padesáti osob. Při zjišťování tohoto počtu rozhoduje součet všech osob v podniku zaměstnaných nebo činných bez ohledu na to, kde pracují nebo pracovaly.

(2) V případě, že se v budovách, v nichž je provozován hotelový podnik, provozují mimo to též jiné podniky podle § 16 živnostenského řádu, na Slovensku podle § 23 živnostenského zákona, znárodní se tímž dnem všechny podniky včetně hotelového podniku i tehdy, když náležejí různým majitelům nebo provozovatelům, pokud součet všech osob v těchto podnikcích zaměstnaných nebo činných dosáhl kdykoliv od 1. ledna 1946 padesáti osob. Ustanovení odstavce 1, věty druhé platí obdobně.

§ 2.

V lázeňských místech se znárodní tímž dnem bez ohledu na počet zaměstnanců hote-

lové podniky zařazené podle vládního nařízení ze dne 13. července 1939, č. 194 Sb., o třídění podniků hostinských živností s oprávněním k ubytování cizinců, nebo vládního nařízení ze dne 8. května 1939, č. 96 Sl. z., o třídění podniků hostinských a výčepnických živností s právem ubytovati cizince, do skupin A a B, a jiná ubytovací zařízení s náležitostmi těchto skupin, i když nemají živnostenského oprávnění podle § 16, odst. 1, písm. a) ž. ř. nebo podle § 23, odst. 1, písm. a) ž. z.

§ 3.

Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě, které podniky byly tímto zákonem znárodněny.

§ 4.

(1) Ustanovení §§ 1 a 2 se nevztahují na podniky státu, ani na

- a) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví společností výdělkových a hospodářských zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o společnostech výdělkových a hospodářských, na Slovensku ve vlastnictví družstev zřízených podle §§ 223 a násl. zák. čl. XXXVII/1875, o obchodním zákonu, a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků a závodů, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí ministr vnitřního obchodu v dohodě s Ústřední radou odborů a Ústřední radou družstev, na Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu,
- b) podniky, které dne 1. ledna 1948 byly ve vlastnictví svazků lidové správy a byly jimi přímo provozovány, s výjimkou podniků, které nejpozději do 31. prosince 1948 určí vláda na návrh ministra vnitřního obchodu, na Slovensku učiněný po slyšení pověřence průmyslu a obchodu,
- c) podniky, které jsou nebo budou ve vlastnictví jednotné odborové organizace a jsou určeny k zotavení pracujících,
- d) podniky, které jsou nebo budou ve vlastnictví nositelů sociálního pojištění.

(2) Vyžaduje-li toho důležitý zájem veřejný, zejména zájem hospodářský, může ministr vnitřního obchodu povolití výjimku z ustanovení §§ 1 nebo 2.

§ 5.

(1) Osoby, které jsou povinny zatím vésti správu znárodněného majetku (§ 15), podají ministerstvu vnitřního obchodu hlášení, jehož vzor vyhlásí ministr vnitřního obchodu v Úředním listě. Toto hlášení jest podati do 15 dnů ode dne vyhlášení vzoru. V řízení musí spolupůsobiti též osoby, které k tomu budou vyzvány ministerstvem vnitřního obchodu. Hlášení má býti podepsáno i závodní radou nebo závodním důvěrníkem; pokud hlášení nepodává dosavadní vlastník nebo držitel znárodněného majetku, je povinen připojiti k němu své jádření.

(2) Dosavadní vlastníci nebo držitelé podniků znárodněných podle §§ 1 a 2 i jiné osoby jsou povinny spolupůsobiti při sestavování účetních uzávěrek za dobu do znárodnění, pokud k tomu budou vyzvány příslušným ústředním orgánem.

§ 6.

Splní-li se podmínky pro znárodnění majetku podle §§ 1 a 2 po dni 1. ledna 1948, znárodní se takový majetek dnem, který určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, a vyhlásí podle § 3; lhůta k podání hlášení podle § 5, odst. 1 počíná v těchto případech dnem, kdy se splní podmínky pro znárodnění. Jinak platí ustanovení § 5 přiměřeně.

§ 7.

(1) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k znárodněnému majetku.

(2) Znárodnění se týká

- a) nemovitostí, budov a zařízení,
- b) příslušenství podniku počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- c) jiných movitostí a práv, než která jsou příslušenstvím podniku.

(3) Majetku, uvedeného v odstavci 2 se znárodnění týká, slouží-li nebo je-li určen k provozu znárodněného podniku, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku. Patřetů a zásob se znárodnění týká jen, patří-li vlastníku neb provozovateli znárodněného podniku.

(4) Spolu s podnikem se znárodní v rozsahu plynoucím z ustanovení odstavců 2 a 3:

a) veškeré obchodní podniky a závody náležející vlastníku nebo provozovateli znárodněného podniku,

b) veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným hospodářský celek, i když náleží někomu jinému než vlastníku znárodněného podniku.

(5) Náleží-li znárodněný podnik komanditní společnosti na akcie, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným, znárodní se veškerý jejich majetek, jakož i ve stejném rozsahu podniky koncernové, u kterých jim náleží více než polovina základního kapitálu nebo na které mají rozhodující vliv.

(6) Ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, může vyjmouti ze znárodnění jednotlivé majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu národního podniku a ponechati je dosavadnímu vlastníku, kterému může zároveň uložit podmínky, zejména, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch národního podniku služebnost nebo užívací právo.

(7) O rozsahu znárodnění podle odstavců 2 až 5 rozhoduje ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu. Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

§ 8.

(1) Národní podnik (§ 12), do kterého se začleňuje majetková podstata znárodněného podniku, vstupuje v den jejího převzetí v závazky znárodněného podniku. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného podniku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, nevstupuje národní podnik, do kterého byla tato podstata nebo zařízení začleněno. Za závazky znárodněného podniku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka a majetková podstata znárodněného podniku ani národní podnik, do něhož bude začleněna, za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1943, č. 134 Sb., o dávce z majetkového přírůstku a o dávce z majetku, a mimořádné

dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Začlení-li se majetková podstata do několika národních podniků, určí ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, zároveň s opatřením podle § 12, do kterých závazků vstoupí jednotlivý národní podnik. Ministr vnitřního obchodu dále určí v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, do kterých závazků patřících k jiným než znárodněným majetkovým podstatám, začleněným podle § 12, národní podnik vstupuje; za závazky patřící k podniku nebo závodu, který náleží státu, se nepokládají povinnosti, které vyplývají z poskytnutí prostředků státem, pokud přesahují bilanční hodnotu jiného než investičního majetku.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se národní podnik domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

(3) Za závazky znárodněného podniku nebo jiných začleněných majetkových podstat (§ 12) neručí stát ani když dojde k úpravě závazků podle § 9.

§ 9.

(1) Jsou-li znárodněný podnik nebo jiná začleněná majetková podstata ke dni převzetí předlužený, může národní podnik požádati soud, aby do výše obecné ceny předluženého podniku nebo předlužené podstaty ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto podniku nebo k této podstatě a určil jejich splatnost, přihlížejce k hospodářským možnostem národního podniku.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě stanovené soudem přihlásit své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti národnímu podniku zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věcí z podstaty znárodněného podniku nebo jiné za-

členěné majetkové podstaty, pokud takové nároky nezankly znárodněním;

- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného podniku nebo jiné začleněné majetkové podstaty a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takové závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. a), které nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky téže třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti národnímu podniku. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti národnímu podniku.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuci a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 10.

(1) Národní podnik může odporovati právním jednáním, která vykonal vlastník majetku znárodněného podle oddílu I po 27. říjnu 1945 v úmyslu poškoditi nebo ztížit znárodnění nebo zvléc. ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty

(2) Odporovati lze do dvou let ode dne uveřejnění vyhlášky, kterou se o znárodněném majetku činí opatření podle § 12. Jinak platí přiměřeně ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí.

(3) Právní jednání o převodu podniků, na které by se vztahovala ustanovení oddílu I nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle oddílu I, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo vnitřního obchodu.

Oddíl II.

N á h r a d a.

§ 11.

(1) Pokud není stanoveno jinak, přísluší za majetek znárodněný podle oddílu I náhrada; platí o ní přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb., o znárodnění některých dalších průmyslových a jiných podniků a závodů a o úpravě některých poměrů znárodněných a národních podniků (dále jen „dekret“) a článku III zák. č. 114/1948 Sb.

(2) Náhrada se neposkytuje za majetek znárodněný podle oddílu I, který ke dni znárodnění vlastnicky náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, nebo
- b) podle § 43 dekretu, nebo
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných plechů, nebo
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu, nebo
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou.

(3) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

Oddíl III.

N á r o d n í p o d n i k y a j e j i c h
o r g a n i s a c e

§ 12.

(1) Z majetkových podstat znárodněných podniků, z majetkových podstat nabytých státem konfiskací nebo jiným způsobem, z podniků a závodů, které náleží státu, a z jiného

majetku státního zřídí ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí, na Slovensku též po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, národní podniky, nebo je začlení do národních podniků.

(2) Ministru vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, přísluší zříditi odštěpný (vedlejší) závod národního podniku.

(3) Zřízení národního podniku nebo odštěpného (vedlejšího) závodu se vyhlásí v Úředním listě.

(4) Ministr vnitřního obchodu může v dohodě s ministrem financí, na Slovensku také po slyšení pověřenců průmyslu a obchodu a financí, vyjmouti z národních podniků jednotlivé majetkové kusy a práva, nepotřebuje-li jich národní podnik nezbytně ke svému provozu, a přenechati je v dohodě s věcně příslušným ministrem k začlenění do podniků, ústavů nebo zařízení, které tomuto ministru přísluší zřizovati.

(5) Opatření podle odstavce 1 se činí, jde-li o majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondch národní obnovy, jakož i pokud jde o majetkové podstaty, spravované podle § 16 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících, po slyšení předsedy příslušného osidlovacího úřadu.

(6) Rozsah majetkových podstat, jichž se týkají opatření uvedená v odstavci 5, určí ministerstvo vnitřního obchodu v dohodě s osidlovacím úřadem a Fondem národní obnovy, na Slovensku též po slyšení pověřenectva průmyslu a obchodu, přiměřeně podle předpisů pro přiděl konfiskovaného majetku.

(7) Majetek znárodněný podle oddílu I může ministr vnitřního obchodu v dohodě s ministrem financí a s věcně příslušným ministrem, na Slovensku též po slyšení pověřence průmyslu a obchodu

1. přenechati za náhradu připadající na takový majetek podle § 11

- a) podnikům lidové správy, které budou zřízeny podle zvláštního zákona,
- b) společenstvům výdělkovým a hospodářským (družstvům) nebo jiným právníckým osobám,

2. převést do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se jeho působnost vztahuje.

§ 13.

Národní podnik odvádí přebytky svých vý-
těžků státní pokladně.

§ 14.

O právním postavení a organizaci národních podniků, o vyrovnání některých daňových závazků, o úhradě za konfiskované majetkové podstaty, o berní povinnosti a o osvobození od daní, poplatků a dávek platí přiměřeně ustanovení §§ 13, 15 až 17, § 18, odst. 1, §§ 19 až 36, 40 až 42 dekretu. Pravomoc ústředního (oblastního) orgánu podle §§ 21, 22 a 27 dekretu a § 5, odst. 2 tohoto zákona vykonává ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu.

Oddíl IV.

Přechodná ustanovení.

§ 15.

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka nebo jiného provozovatele znárodněného podniku, u osob právnických pro orgán povoláný zastupovatí je navenek, po případě pro národního správce, ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu, jest třeba předchozího souhlasu ministerstva vnitřního obchodu, uděleného na Slovensku po slyšení pověřectva průmyslu a obchodu.

§ 16.

(1) Dokud jej nezačlení do národního podniku, může ministr vnitřního obchodu, na Slovensku po slyšení pověřence průmyslu a obchodu, ustanovití do znárodněného podniku svého zmocněnce.

(2) Zmocněnec ustanovený podle odstavce 1 zatímne spravuje podnik obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(3) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14 a 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě podle §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(4) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, která se týkají majetkové podstaty podniku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(5) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec doзору ministra vnitřního obchodu; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21 a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR, platí obdobně.

§ 17.

Národní podnik (§ 12) umístí svých službách podle možnosti především zaměstnance podniků dotčených tímto zákonem.

Oddíl V.

Ustanovení trestní.

§ 18.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění podniků podléhajících znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasně odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přešupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců nebo některými z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uložil-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činití více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 19.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 18 spáchán, může vyslovití, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí býti, je-li soudy (okresnímu národnímu výboru) známa, obeslána k jednání v první stolici a je oprávněna před-

nésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci a činití návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postížená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 20.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 18, odst. 1 nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 18, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícím jeden milion Kčs, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo v několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 21.

Z odsuzujícího trestního nálezu lze se do patnácti dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 22.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

Oddíl VI.

Účinnost a provedení.

§ 23.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr vnitřního obchodu v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Krajčír v. r.

125.

Zákon

ze dne 6. května 1948

o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní a o začlenění a správě konfiskovaného lázeňského majetku.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Část I.

Rozsah znárodnění.

§ 1.

(1) Dnem 1. ledna 1948 se znárodnují ze státu:

1. přírodní léčivé zdroje [§ 2, odst. 3, písm. a)],
2. lázeňský majetek [§ 2, odst. 3, písm. b)],
3. jiný majetek související s přírodními léčivými zdroji [§ 2, odst. 3, písm. c)].

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na majetek státu a na lázeňský majetek (odstavec 1, č. 2), který v den vyhlášení tohoto zákona je ve vlastnictví nositelů veřejnoprávního sociálního pojištění.

(3) Ministr zdravotnictví, na Slovensku po slyšení pověřence zdravotnictví, vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě seznamy přírodních léčivých zdrojů a majetku, které byly tímto zákonem znárodněny, po případě i jejich doplňky.

§ 2.

(1) Znárodněním přírodních léčivých zdrojů (§ 1, odst. 1, č. 1) nabývá stát výhradního práva s nimi nakládati.

(2) Znárodněním lázeňského a jiného majetku (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nabývá stát vlastnictví k němu.

(3) Znárodnění se týká

- a) léčivých a minerálních vod a přírodních léčivých plynů a emanací, které jsou pod zemí, jakož i oněch, které se dostávají na povrch zemský v pramenech, vývěrech, studnách, šachtách, štolách, podzemních dílech nebo vrtech, jakož i ložisek léčivé rašeliny, bahna, slatin nebo jiných léčivých zemin,

- b) pozemků s přírodními léčivými zdroji a nemovitostí, podniků a zařízení, které slouží k jejich využití nebo jsou pro ně určeny, léčebných zařízení lázeňských, ubytovacích podniků lázeňských, které jsou součástí léčebných zařízení lázeňských, pokud nejsou znárodněny podle zákona ze dne 5. května 1948, č. 124 Sb., o znárodnění některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení, jakož i pomocných zařízení uvedených podniků a zařízení,
- c) pozemků s přírodními léčivými zdroji a podniků a zařízení sloužících k jejich využití nebo pro ně určených, jež nemají povahy léčivých lázní,
- d) příslušenství majetku uvedeného pod písm. b) a c), počítajíc v to všechny movitosti a práva (licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, vodní práva a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky,
- e) jiných movitostí a práv, než které jsou příslušenstvím znárodněného majetku.

(4) Ustanovení § 4, odst. 3 až 7 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb. (dále jen „dekret“), platí přiměřeně, při čemž tam, kde podle uvedených ustanovení je dána působnost ministra průmyslu, po případě pověřence obchodu a průmyslu, přísluší tato působnost ministru zdravotnictví, po případě pověřenci zdravotnictví.

§ 3.

(1) Používati označení „lázně“ v souvislosti označující, že jde o přírodní léčivé lázně, smí pouze stát nebo nositelé veřejnoprávního sociálního pojištění pro majetek, jehož jsou vlastníky (§ 1, odst. 2), nebo pro majetek, který byl znárodněn podle § 1, odst. 1, č. 2, nebo pro majetek, který byl určen ministrem zdravotnictví jako lázeňský podle § 18, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy.

(2) Právo zakládati nové přírodní léčivé lázně a je provedovati je vyhrazeno státu. Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministrem sociální péče, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců, přenést toto právo v jednotlivých případech na Ústřední národní pojišťovnu.

§ 4.

(1) Stát, po případě Ústřední národní pojišťovna (v dalším jen „přijímatel“), vstupují v den převzetí znárodněného majetku v závazky k němu náležející. Do závazků, podle nichž má majetková podstata nebo provozní zařízení znárodněného majetku přejíti po dni počátku účinnosti tohoto zákona na třetí osobu, přijímatelé nevstupují. Za závazky náležející k znárodněnému majetku se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky bývalého vlastníka, a podstata znárodněného majetku ani přijímatelé za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1946, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávce z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních daní a dávek stanoví ministr financí vyhláškou v Úředním listě. Případnou-li částí znárodněného majetku různým přijímatelům, určí ministr zdravotnictví v dohodě s ministrem sociální péče, na Slovensku po slyšení příslušných pověřenců, do kterých závazků který z přijímatelů vstoupí.

(2) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se přijímatel domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne rozhodčí soud zřízený podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

§ 5.

(1) Je-li znárodněný majetek ke dni převzetí předlužen, může přijímatel požádati soud, aby do výše obecné ceny aktiv předluženého majetku ke dni převzetí upravil uspokojení závazků, patřících k tomuto majetku, a určil jejich splatnost, přihlížeje k hospodářským možnostem přijímatele.

(2) Věřitelé jsou povinni na vyzvání soudu vyhláškou v Úředním listě ve lhůtě soudem stanovené přihlásiti své nároky k řízení o návrhu podle odstavce 1; neučiní-li tak, jejich nároky proti přijímateli zanikají.

(3) Úprava podle odstavce 1 se provede takto:

- a) nedotčeny zůstávají závazky vyplývající z nároků věřitelů na vyloučení věci z podstaty znárodněného majetku, pokud takovéto nároky nezanikly znárodněním;
- b) nedotčeny zůstávají též závazky, vyplývající z nároků věřitelů, majících právo na oddělené uspokojení z určité věci, pokud jsou kryty hodnotou této věci;
- c) ostatní závazky, které podle pořadí jim příslušejícího [písm. d)] nebudou plně kryty rozdílem mezi obecnou cenou aktiv znárodněného majetku a hodnotou závazků, které podle ustanovení písm. a) a b) zůstanou nedotčeny, se uspokojí poměrně. Za takovéto závazky se pokládají také závazky uvedené pod písm. b), pokud nejsou kryty způsobem tam uvedeným;
- d) závazky, na něž se vztahují ustanovení písm. c), se zařazují podle pořadí do čtyř tříd. Do první třídy náležejí náklady řízení, do druhé až čtvrté třídy náležejí závazky, které podle obdoby konkursního řízení náležejí do první až třetí třídy. Závazky těžší třídy mají mezi sebou stejné pořadí.

(4) Pokud závazky podle pořadí jim příslušejícího nebudou uspokojeny úpravou podle odstavce 3, nepůsobí proti příjemci. Úprava závazků podle odstavce 3 působí toliko proti příjemci.

(5) Zákonem budou vydány podrobné předpisy o příslušnosti soudní, o řízení podle předchozích odstavců, o jeho účincích na promlčení pohledávek, na spory, na exekuci a konkursní řízení a na práva na oddělené uspokojení a o způsobu, jak se zjišťují nároky věřitelů.

§ 6.

(1) Přijímatel může odporovat právním jednáním, která vykonal po 27. říjnu 1945 vlastní znárodněného majetku v úmyslu poškodit nebo ztížit znárodnění nebo zavléci ve svůj nebo cizí prospěch majetkové hodnoty.

(2) Odporovati lze do dvou let od převzetí znárodněného majetku. Jinak platí přiměřeně ustanovení odpůřícího řádu, vydaného zákonem ze dne 27. března 1931, č. 64 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůřící.

(3) Právní jednání o převodu znárodněného majetku, na který by se vztahoval tento zákon, nebo o převodu kapitálových účastí na společnostech, jejichž podniky se znárodnují podle tohoto zákona, pokud byla uzavřena v době dvou měsíců přede dnem znárodnění, jsou platná jen, schválí-li je ministerstvo zdravotnictví.

Část II.

Náhrada.

§ 7.

(1) Za znárodněné přírodní léčivé zdroje (§ 1, odst. 1, č. 1) se náhrada neposkytuje.

(2) Za znárodněný lázeňský a jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) přísluší náhrada. O náhradě platí přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu.

(3) Podniky znárodněné podle tohoto zákona jsou v rámci podniku „Československé státní lázně a zřídla“ vedeny jako samostatná bilanční jednotka, která podle plánu, na němž se dohodnou ministři zdravotnictví a financí, uhradí Fondu znárodněného hospodářství náklady spojené s úrokováním a umořováním náhradových dluhopisů za podstaty znárodněné podle tohoto zákona, po případě náklady spojené s jiným způsobem poskytnutí náhrady.

Část III.

Konfiskovaný nepřátelský lázeňský majetek.

§ 8.

Každý, kdo uschovává, spravuje nebo drží konfiskovaný nepřátelský lázeňský majetek, který byl jako takový určen nebo bude jako takový určen ministrem zdravotnictví v dohodě s ministrem financí a vnitra, a pokud jde o ubytovací podniky v lázeňských místech a jejich pomocné podniky a příslušenství, též v dohodě s ministrem vnitřního obchodu, podle § 18, odst. 2 dekretu č. 108/1945 Sb., je povinen jej přihlásit do 30 dnů od vyhlášení tohoto zákona, po případě od vydání příslušné vyhlášky, ministerstvu zdravotnictví, a pokud jde o majetek na Slovensku, zároveň též pověřenectvu zdravotnictví k soupisu, a je povinen řádně o něj pečovat, pokud ministerstvo zdravotnictví nebo orgán jím pověřený neučiní jiné opatření.

§ 9.

(1) Fondům národní obnovy přísluší sepsati a vypořádati závazky náležející ke konfiskovanému lázeňskému majetku, při čemž postupují obdobně podle ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. a předpisů je provádějících, pozměňujících a doplňujících. Za závazky, které při tom vypořádání nebudou uspokojeny, stát neodpovídá.

(2) Fond národní obnovy vyúčtuje ministerstvu zdravotnictví hodnotu konfiskovaného lázeňského majetku, který byl nebo bude určen jako lázeňský.

Část IV.

Začlenění a správa znárodněného a konfiskovaného lázeňského majetku.

§ 10.

(1) Vláda může podle potřeby nařízením upravití podrobnosti o tom, jak se vykonává právo státu nakládati s přírodními léčivými zdroji (§ 2, odst. 1).

(2) Vyžaduje-li toho veřejný zájem, může ministr zdravotnictví propůjčiti výkon práva uvedeného v § 2, odst. 1 nositelům veřejnoprávního sociálního pojištění za podmínek, které zároveň stanoví.

§ 11.

(1) Znárodněný lázeňský nebo jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nebo majetek konfiskovaný (§ 8) převezme a spravuje podnik „Československé státní lázně a zřídla“.

(2) Ministr vnitřního obchodu se dohodne s ministry zdravotnictví a financí, na Slovensku též po slyšení příslušných pověřenců, které z ubytovacích podniků v lázeňských místech převede podle § 12, odst. 7 zákona č. 124/1948 Sb. do působnosti ministra zdravotnictví, aby je začlenil do podniku „Československé státní lázně a zřídla“. Ministr zdravotnictví v dohodě s ministrem vnitřního obchodu vyhlásí seznam těchto podniků v Úředním listě.

(3) Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministry financí a sociální péče na návrh Ústřední národní pojišťovny převést majetek znárodněný podle § 1, odst. 1, č. 2 do vlastnictví Ústřední národní pojišťovny, při čemž zároveň stanoví podmínky převzetí, zejména určí přejímací cenu.

(4) Ministr zdravotnictví může v dohodě s ministry sociální péče, financí a vnitra převést některý konfiskovaný lázeňský majetek (§ 8) do vlastnictví Ústřední národní pojišťovny, při čemž zároveň stanoví podmínky převzetí, zejména určí přejímací cenu. Přijaté úplaty použijí Fondy národní obnovy k zaplacení závazků náležejících k převzatému majetku, pokud při vypořádání budou uznány (§ 9) a nebudou převzaty Ústřední národní pojišťovnou, dále k obnově konfiskovaného lázeňského majetku, spravovaného podnikem „Československé státní lázně a zřídla“, a zbytek odvedou státní pokladně k vázaným účelům.

(5) Přejednost a knihovních práv na stát podle § 1, odst. 1, č. 2 a 3 nebo podle § 11, odst. 2 zapíše knihovní soudy do veřejných knih na návrh ministerstva zdravotnictví s odvoláním na tento zákon. Přejednost a knihovních práv, které budou převedeny podle odstavců 3 a 4 na Ústřední národní pojišťovnu, zapíše knihovní soudy do veřejných knih na návrh Ústřední národní pojišťovny s odvoláním na tento zákon.

Část V.

Ustanovení přechodná, společná a závěrečná.

§ 12.

Ode dne vyhlášení tohoto zákona platí pro vlastníka nebo jiného provozovatele (uživatele) znárodněného majetku, u osob právnických pro orgán povolaný zastupovati je navenek, po případě pro národního správce, přiměřeně ustanovení §§ 37 a 38 dekretu, při čemž k platnosti právních jednání přesahujících běžnou správu je třeba předchozího souhlasu ministerstva zdravotnictví, uděleného na Slovensku po slyšení pověřenectva zdravotnictví, v případě § 11, odst. 3 Ústřední národní pojišťovny.

§ 13.

(1) Dokud nebude znárodněný lázeňský a jiný majetek (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) převzat, může ministr zdravotnictví, na Slovensku po slyšení pověřence zdravotnictví, ustanoviti do znárodněného majetku svého zmocněnce. Zmocněnec spravuje zatímně majetek obdobně podle ustanovení § 37 dekretu. Ustanovením zmocněnce se zrušuje národní správa zavedená podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nsvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, po případě podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě.

(2) Pro ustanovení zmocněnce a jeho odvolání platí obdobně ustanovení §§ 14, 16, 18 a 19 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě §§ 13 až 15, 17 a 18 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR.

(3) Právní jednání vlastníků, držitelů a správců, která se týkají podstaty majetku, pro nějž byl ustanoven zmocněnec, jsou, pokud k nim došlo po jeho ustanovení, neplatná.

(4) Při výkonu své funkce podléhá zmocněnec dozoru ministerstva zdravotnictví; ustanovení §§ 22 a 23 dekretu č. 5/1945 Sb., po případě § 20, odst. 1, věty druhé a §§ 21 a 22 nařízení č. 50/1945 Sb. n. SNR platí obdobně.

§ 14.

Osoby, kterým bylo podle §§ 12 a 13 uloženo vésti zatímní správu a záležitosti znárodněného majetku, jsou povinny sestavit řádný a podrobný soupis majetkových součástí znárodněného majetku a jeho závazků ke dni 30. června 1948 a předložit jej do 30. září 1948 ministerstvu zdravotnictví, na Slovensku též pověřenectvu zdravotnictví, a v případě § 11, odst. 3 Ústřední národní pojišťovně.

§ 15.

(1) Kdo se dopustí pletich v úmyslu, aby znárodnění majetku podléhajícího znárodnění zestátněním zmařil nebo zvýšenou měrou ztížil, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let a trestem na penězích do deseti milionů Kčs; v oboru působnosti trestního zákona zák. čl. V/1878 vysloví soud zároveň ztrátu úřadu a dočasné odnětí politických práv.

(2) Kdo poruší některé ustanovení tohoto zákona nebo nařízení podle něho vydaných, bude potrestán, nejde-li o čin soudně trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek trestem na penězích (pokutou) do pěti milionů Kčs a trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců, nebo některým z těchto trestů; pro případ nedobytnosti trestu na penězích uloží se náhradní trest na svobodě podle míry zavinění do šesti měsíců. Uloží-li se oba tresty zároveň, nesmí trest na svobodě spolu s náhradním trestem za nedobytný trest na penězích činit více než šest měsíců.

(3) Tresty na penězích připadají státu.

§ 16.

(1) Ukládá-li soud nebo okresní národní výbor trest na penězích zaměstnanci, zmocněnci, zástupci nebo jinému orgánu fyzické nebo právnické osoby, při jejímž zastoupení byl čin trestný podle § 15 spáchán, může vyslovit, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Tato osoba musí být, je-li soudu (okresnímu národnímu výboru) známa, obe-

slána k jednání v první stolici a je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou mít význam pro posouzení věci, a činit návrhy.

(3) Výrok o ručení třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu) a osoba tímto výrokem postižená má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudně trestný čin může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Tresty na penězích se dobývají na osobě, již bylo ručení uloženo, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 17.

(1) Při odsouzení pro zločin podle § 15, odst. 1, nebo při odsouzení pro správní přestupek podle § 15, odst. 2 k trestu na svobodě nebo na penězích přesahujícímu jeden milion Kčs, uveřejní se rozsudek (trestní nález) v jednom nebo několika denních listech určených rozsudkem (trestním nálezem) na útraty odsouzeného.

(2) Soud (okresní národní výbor) stanoví, zda mají být uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

§ 18.

Z odsuzujícího trestního nálezu se lze do 15 dnů od jeho doručení odvolati k zemskému národnímu výboru, který rozhodne s konečnou platností. Odvolání jest podati u okresního národního výboru, který nález vydal. Odvolání má odkladný účinek.

§ 19.

Přestupky tohoto zákona se promlčují ve třech letech.

§ 20.

(1) Právní jednání, písemnosti a úřední úkony, potřebné k provedení tohoto zákona, vyjímajíc ustanovení § 10, jsou osvobozeny od daní, dávek a poplatků. Toto osvobození se nevztahuje na provozní činnost podniku uvedeného v § 11, odst. 1.

(2) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněného majetku až do dne převzetí (§ 11, odst. 1 až 3) jsou součástí základu pro vyměrování daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněného majetku před znárodněním.

(3) Lázeňský nebo jiný majetek znárodněný (§ 1, odst. 1, č. 2 a 3) nebo konfiskovaný (§ 8) má v oboru daně z obrátu a cenových vyrovnávacích částek postavení poplatníka daně z obrátu až do jeho převzetí (§ 11, odst. 1 až 4).

§ 21.

Tímto zákonem nejsou dotčena ustanovení dekretu.

§ 22.

Pokud se v tomto zákoně mluví o nositelích veřejnoprávního sociálního pojištění, po případě o Ústřední národní pojišťovně, rozumí se tím do dne 30. června 1948 nositelé veřejnoprávního sociálního pojištění podle dosavadních předpisů.

§ 23.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1948; provede jej ministr zdravotnictví v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Plojhar v. r.

126.

Zákon

ze dne 6. května 1948

o znárodnění některých šlechtitelských podniků.

Ustavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

Rozsah znárodnění.

§ 1.

Dnem vyhlášení tohoto zákona se znárodní zestátněním v rozsahu stanoveném v § 2 podniky pro šlechtění osiva a sadby:

1. Selecty, společnosti pro pěstování osiva a sádky, společnosti s r. o., Praha II, Dlážďená ul. 6;
2. Sativy, hospodářského a výrobního družstva pěstitelů zemáků v Havlíčkově Brodě, zapsaného společenstva s ručením obmezeným;

3. Elity, družstva pro ušlechtilá osiva a sádky, zapsaného společenstva s ručením obmezeným, Brno, Rooseveltova 7;
4. Družstva hospodářských lihovarů, zapsaného společenstva s ručením obmezeným, Praha II, Na Poříčí 28;
5. Centrozeliny, nákupního a prodejního svazu družstev zelinářských, bramborářských, zahradnických a ovocnářských, zapsaného společenstva s ručením obmezeným, Praha II, V Jámě č. 1;
6. země České (bývalá schwarzenberská vrchní hospodářská správa, Postoloprty);
7. země Moravskoslezské (zemský ústav pro zušlechťování rostlin v Přerově a zemský výzkumný ústav travinářský, Rožnov pod Radhoštěm);
8. biskupských statků Nitra-hrad (šlechtitelská stanice Radošíná);
9. správy některých římsko-katolických statků Aňala při Nových Zámcích;
10. ing. E. Řeháka v Dětenicích (šlechtitelská stanice Dětenice u Jičína);
11. Juliany Sonnenfeldové a Margit Andříkové, Pudmerice, okres Modra (hospodářství „Terrasol“).

§ 2.

(1) Znárodnění podle § 1 se vztahuje na majetek subjektů v něm vyjmenovaných, pokud se ho v den vyhlášení tohoto zákona používá k provádění šlechtění osiva a sadby nebo k uvádění osiva a sadby uznaných odrůd do oběhu, a dále ve stejném rozsahu i na podniky jiných osob, pokud u nich subjektům vyjmenovaným v § 1 náleží více než polovina základního kapitálu, nebo pokud na ně mají rozhodující vliv.

(2) Majetkem podle odstavce 1 jest rozuměti i oprávnění vyplývající z uznání za šlechtitelský podnik (§ 1, odst. 2 zákona ze dne 2. července 1924, č. 165 Sb., o ochraně výroby rostlinné, v zemích České a Moravskoslezské ve znění vládního nařízení ze dne 6. dubna 1939, č. 113 Sb.), zejména právo označovati odrůdu osiva a sadby jménem, nebo označovati ji jako „původní“, „uznané osivo“, „uznaná sádka“ nebo „do rejstříku zapsaná odrůda“, jakož i právo uváděti do oběhu osivo a sadbu uznaných odrůd (§ 3, odst. 2 vládního nařízení ze dne 10. října 1940, č. 69 Sb. z roku 1941, o osivu a sadbě, a §§ 1 a 4 zákona ze dne 17. března 1921, č. 128 Sb., o uznávání původnosti odrůd, uznávání osiva a sádky a zkoušení odrůd kulturních rostlin), dále veškeré zásoby vyšlechtě-

ného nebo dosud šlechtěného osiva a sadby, práva ze smluv o množení uznaných odrůd osiva a sadby, uzavřených s provozovateli množitelských podniků, a jiná dosud neuvedená práva, sloužící výhradně nebo převážně k provádění šlechtění, jakož i věci a práva získané na podkladě oprávnění vyplývajících z uznání za šlechtitelský podnik nebo jeho provozem, jako jsou na př. hotovosti stržené z prodeje povoleného nebo uznaného osiva a sadby, vkladní knížky, pohledávky, směnky, cenné papíry, práva z pachtovních nebo nájemních smluv, živnostenská oprávnění, známky, vzorky, licence a pod., a to i když tyto věci nebo tato práva náležejí někomu jinému než provozovateli šlechtitelského podniku.

(3) Ministr zemědělství, na Slovensku po slyšení pověřence zemědělství a pozemkové reformy, určí pro každý případ zvlášť, která práva podle odstavců 1 a 2 a které závazky (§ 4) přecházejí na stát; pro řízení o zjištění tohoto rozsahu práv a závazků neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 3.

(1) Majetkové podstaty, jichž československý stát nabývá znárodněním podle §§ 1 a 2, začlení ministr zemědělství do podniku „Státní lesy a statky“, který bude dále prováděti šlechtění a spravovati znárodněný majetek podle předpisů o úpravě hospodaření ve státních závodech, ústavech a zařízeních, jež převahou nemají plnití úkoly správní.

(2) Části majetkových podstat národních podniků vytvořených podle jiných předpisů, které slouží převážně šlechtění osiva a sadby, vyjme příslušný ministr v dohodě s ministry zemědělství a financí z majetkové podstaty těchto podniků a ministr zemědělství je začlení do podniku „Státní lesy a statky“. Totéž platí přiměřeně o majetku zkonfiskovaném podle dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, nebo podle nařízení Slovenské národní rady ze dne 23. srpna 1945, č. 104 Sb. n. SNR, o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel slovenského národa, ve znění nařízení Slovenské národní rady ze dne 14. května 1946, č. 64 Sb. n. SNR, a ze dne 19. prosince 1947, č. 89 Sb. n. SNR, jakož i o majetku převzatém podle zákona ze dne

11. července 1947, č. 142 Sb., o revisi první pozemkové reformy, ve znění zákona ze dne 21. března 1948, č. 44 Sb., a o majetku vykoupeném podle zákona ze dne 21. března 1948, č. 46 Sb., o nové pozemkové reformě (trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské a lesní půdě).

§ 4.

(1) Československý stát (správa státních lesů a statků) vstupuje dnem znárodnění v závazky, které náležejí k majetkovým podstatám uvedeným v §§ 1 a 2; nedá-li se zjistiti, které závazky náležejí k znárodněné majetkové podstatě, vstupuje československý stát (správa státních lesů a statků) v závazky v poměru obecných cen znárodněného majetku k majetku neznárodněnému s přihlédnutím k ustanovením § 5. Totéž platí, pokud jde o majetkové podstaty převedené z národního podniku podle § 3, odst. 2, věty první. Směrnice pro rozvržení a ocenění závazků vydá ministr zemědělství v dohodě se zúčastněným ministrem a s ministrem financí, a pokud jde o majetkové podstaty převedené z národního podniku podle § 3, odst. 2, věty první, příslušný ministr v dohodě s ministry zemědělství a financí.

(2) Za závazky podle odstavce 1 se nepokládají osobní daně, dávky a poplatky dřívějšího provozovatele, a znárodněná majetková podstatata ani československý stát (správa státních lesů a statků) za ně neručí. Osobními daněmi a dávkami se rozumějí daň důchodová, válečný příspěvek, daň rentová přímo vybíraná, daň z majetku podle vládního nařízení ze dne 16. prosince 1942, č. 410 Sb., o dani z majetku, majetkové dávky podle zákona ze dne 15. května 1947, č. 134 Sb., o dávkách z majetkového přírůstku a o dávkách z majetku, a mimořádné dávky podle zákona ze dne 31. října 1947, č. 185 Sb., o mimořádné jednorázové dávce a mimořádné dávkách z nadměrných přírůstků na majetku. Způsob úhrady těchto osobních dávek stanoví ministr financí vyhláškou v úředním listě.

(3) U závazků, které jsou hospodářsky neodůvodněné, počítajíc v to závazky ze služebních smluv, zaručujících zaměstnancům nepřiměřeně vysoké platy, zaopatřovací požitky, odbytné a pod., může se československý stát (správa státních lesů a statků) domáhati zrušení nebo jiné přiměřené úpravy. Nedojde-li o tom k dohodě, rozhodne k žádosti jedné ze stran rozhodčí soud podle zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 228 Sb., o rozhodčích soudech pro úpravu některých závazků národních podniků.

§ 5.

Náhrada.

(1) O náhradě za znárodněný majetek platí přiměřeně ustanovení §§ 7 až 11 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb. Pokud při znárodnění podle §§ 1 a 2 jde o majetek, který by jinak, kdyby nešlo o šlechtitelský podnik, podléhal řízení o převzetí podle zákona č. 142/1947 Sb. ve znění zákona č. 44/1948 Sb., po případě výkupu podle zákona č. 46/1948 Sb., stanoví se výše náhrady za takový majetek podle těchto zákonů.

(2) Podniky znárodněné podle tohoto zákona jsou v rámci podniku „Státní lesy a statky“ vedeny jako samostatná bilanční jednotka, která podle plánu, na němž se dohodnou ministři zemědělství a financí, uhradí Fondu znárodněného hospodářství náklady spojené s úrokováním a umořováním náhradových dluhopisů za majetkové podstaty znárodněné podle tohoto zákona, po případě náklady spojené s jiným způsobem poskytnutí náhrady.

Ustanovení závěrečná.

§ 6.

Začlenění znárodněného majetku (§§ 1 a 2) do podniku „Státní lesy a statky“ vyhlásí ministr zemědělství v Úředním listě.

§ 7.

(1) Na návrh ministerstva zemědělství za píše knihovní soud přechod vlastnických a jiných práv náležejících k znárodněné majetkové podstatě na československý stát s odvoláním se na tento zákon.

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o vyznačení přechodu práv znárodněného šlechtitelského podniku (§§ 1 a 2) na československý stát v úředních rejstřících a seznamech (vední kniha, živnostenský rejstřík a pod.).

§ 8.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr zemědělství v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

Řuriš v. r.